

Монографична поредица „Е-обучението“

Многоаспектният характер на е-обучението е предмет на поредицата „Е-обучението“, съставена от 8 (осем) книги – най-обемният към момента (ок. 1500 страници) монографичен труд в нашата страна за електронното и дистанционно обучение (ЕДО), от интерес за изследователи, педагози, преподаватели, докторанти и студенти. Поредицата включва следните 8 (осем) книги¹:

1. Увод в е-обучението;
2. Тестът в е-обучението;
3. Методика на е-обучението;
4. Свободният софтуер в е-обучението;
5. Специално образование и е-обучение;
6. Съвременни направления на е-обучението;
7. Език и литература в е-обучението;
8. Пловдивски електронен университет.

Поредицата е първият опит в нашата страна за систематизирано представяне на областта на ЕДО в нейното богатство и многообразие – история, технологии, модели, системи, стандарти, софтуер, методика, достъпност, качество, мобилно и адаптивно обучение, оценяване и качество, добри практики и др.

Поредицата представя изследователски и преподавателски опит на екип на Пловдивския университет в областта на е-обучението, натрупан в последните 35 години, вкл. повече от 250 публикации и не по-малко от 10 дисертационни разработки.

Книгите на поредицата могат да бъдат ползвани в процеса на въвеждане на е-обучение във ВО на Република България и като учебни пособия за магистърски програми за ЕДФО.

Книга 1. „Увод в е-обучението“ [1] от поредицата е посветена на феномена ЕДО и включва следните основни теми:

- ✧ образованието в ИО;
- ✧ същност на еО;
- ✧ модели и системи;
- ✧ жизнен цикъл (вкл. оценяване и качество);
- ✧ методика на еО;
- ✧ специализиран софтуер (вкл. за осигуряване на мобилност, адаптивност и достъпност) и др.

В книга 1. се представя широк спектър от направления, актуални за областта – от образованието в съвременното ИО, до основни проблеми и въпроси, свързани с е-обучението – същност, модели, системи, жизнен цикъл (вкл. оценяване и качество), методика, специализиран софтуер (вкл. за осигуряване на адаптивност, достъпност и мобилност) и др.

Книга 2. „Тестът в е-обучението“ [2] е посветена на теорията и практиката на електронното оценяване и тестване и разглежда основни теми като класически и електронен тест, методи, средства и системи за моделиране и създаване. Специфични акценти на книгата са:

- ✧ типова класификация на тестови единици (ТЕ);
- ✧ системи за автоматизирано генериране на ТЕ;
- ✧ добри практики.

В образователната практика днес, динамично се променят формите, методите и средствата за оценяване и контрол, приоритетите и процедурите за оценяване, интензивността, контролът и интерпретацията на резултатите от тези дейности. В книгата последователно се разглеждат елементи на класическия и електронния тест, методи и средства за тяхното моделиране и създаване. Специално място е отделено на въпросите за класификация на типовете ТЕ, на възможността за проектиране на системи за автоматизирано генериране на ТЕ и на добрите практики в областта.

В книга 3. „Методика на е-обучението“ [3] се разглеждат методически и нормативни проблеми, свързани с провеждане на ЕДФО, и по-специално елементи, модели, системи и форми на ЕДФО във ВО. Основни акценти са:

- ✧ акредитация на ДО (документи, подготовка, организация, провеждане, качество и оценяване);
- ✧ стандарти и нормативни документи
- ✧ добри практики, препоръки и др.

Предварително се разглеждат елементи и аспекти на ЕДФО, различни модели, системи и форми за провеждане на е-обучение във ВО. Специално внимание е отделено на основни въпроси, свързани с

¹ Издаването на книгите стана възможно благодарение на схема BG051PO001-4.3.04, осъществена с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“, съфинансирана от Европейския социален фонд на ЕС.

акредитацията на ДО като изготвяне на учебна документация, подготовка, организация, провеждане, оценяване и акредитация на ЕДФО.

В отделни раздели е систематизиран опитът на български университети в областта на методика на е-обучението (спец. в частта за неговата нормативна база, организацията, качеството и провеждането на ДО във ВО).

Под формата на препоръки към проектантите, автори/преподаватели и оценители на материали и ресурси за ЕДФО са представени добри практики и препоръки, илюстрирани с нормативни документи, макети на документи, стандарти, анкетни карти и др. под., необходими за организация на ЕДФО във висшите училища.

Книга 4. „Свободният софтуер в е-обучението“ [4] разглежда видовете софтуер и лицензи, като специално внимание се отделя на понятието „свободен софтуер“ и на популярни софтуерни продукти, разпространявани под формата на свободен софтуер в българското образование – операционни системи, браузери, офис пакети, системи за управление на обучението и създаване на учебно съдържание, дигитални хранилища, средства за предотвратяване на плагиатството и др.

Представят се и уеб 2.0 услуги и софтуерни средства за съвместна работа, комуникация, конферирание и споделяне, провеждане на социални дейности и персонално обучение, както и на различни техни приложения. По-нататък в изложението, читателят се запознава с популярни инструменти на Google, подходящи за използване от преподаватели и студенти в процеса на обучение. На популярната в образователните системи на редица страни (вкл. и България) система за е-обучение (CeO) Moodle са посветени няколко раздела на книгата. По-нататък се представя сравнително ново направление, свързано с изследване на въпросите за педагогическата и информационната поддръжка на е-обучението. Приложенията допълват и илюстрират основното изложение с пример на е-курс (за дисциплина „Електронни таблици“), разработен с помощта на свободен софтуер (Moodle и уеб 2.0 инструменти) – образец за проектиране и създаване на е-курсове за други дисциплини, и с ръководства за работа с конкретни софтуерни инструменти за комуникация в група и за публикации.

В **книга 5. „Специално образование и е-обучение“** [5] на поредицата „Е-обучението“ се разглеждат проблеми на лица със специални образователни потребности при възприемане на информация, стандарти и принципи за създаване на достъпни Интернет страници, както и специализирани средства и инструменти за достъпност. Представена е методика за създаване на достъпни уеб-сайтове. Важни акценти в книгата са:

- ✧ методика за създаване на достъпни уеб-сайтове;
- ✧ асистиращи технологии и софтуерни инструменти при обучителни трудности;
- ✧ е-курс „ИТ при обучителни трудности“;
- ✧ е-курс „Специално образование и е-обучение“.

За целите на е-обучението е приложена учебна документация и материали (по лекционни теми и упражнения), необходими за провеждане на дисциплини „Специално образование и е-обучение“ и „Информационни технологии при обучителни трудности“. Представени са асистиращи технологии и софтуерни инструменти, използвани при обучителни трудности.

Книга 6. „Съвременни направления на е-обучението“ [6] е посветена на „горещи“ области на изследвания и приложения в е-обучението – мобилно обучение, технологии, системи и стандарти за е-обучение, модели и системи за адаптивно и персонализирано обучение и др.

Основни акценти са:

- ✧ мобилно обучение;
- ✧ стандарти за е-обучение (вж. и [Тотков'10а];
- ✧ модели и системи за адаптивно обучение;
- ✧ проект на адаптивна система за е-обучение, базирана на формален модел на изучавана предметна област и др.

В книгата е представен и проект на адаптивна система за е-обучение, базирана на формален модел на изучавана предметна област.

В **книга 7. „Език и литература в е-обучението“** [7] са представени статии от работна среща на тема „Е-българистика. Методики и практики“, организирана по проект BG051PO001-4.3.04-0064 „Пловдивски електронен университет (ПЕУ): национален еталон за провеждане на качествено е-обучение в системата на висшето образование“. Основни акценти тук са:

- ✧ изследователски възможности за обучавани при работа с е-ресурси;
- ✧ нови методически подходи и форми.

Текстовете в сборника са организирани в два раздела. Статиите в 1-вия раздел „Е-българистика: език и литература“ илюстрират възможностите на ЕДО, което предоставя на обучаваните възможността да бъдат в ролята на активни изследователи при работа с предоставените им е-ресурси. В статиите от раздел II. „Е-българистика. Методики и практики в езиковото и литературното обучение“ се поставя акцент не само

върху фундаменталната роля на традиционното обучение за създаването на нови, гъвкави методически подходи и форми, но и върху „отстъплението“ на конвенционалната образователна парадигма пред съвременните образователни технологии.

В *книга 8. „Пловдивски електронен университет“* [8] се представя среда от тип „електронен университет“ и резултати, постигнати по време на изпълнението на проекта.

Описва се интегрирана среда Пловдивски електронен университет (ПеУ), вкл. софтуерни модули, тествани в момента. Специално внимание се отделя на създадените:

- ✧ е-портфолия на субектите и обектите на е-обучението;
- ✧ модули за достъпност, адаптивност, динамично оценяване на качеството;
- ✧ нормативна база на ПеУ (стратегии, правилници, регламенти, типови документи и др.) за провеждане на ЕДФО и др.

Приложен е анализ, направен по повод проектирането на система ПеУ, касаещ създаване на интегрирана университетска информационна система. Освен кратки описания на създадените и експериментирани софтуерни прототипи на модули на ПеУ – е-студент, е-преподавател, е-администратор. В ПеУ е експериментирана и технология за осигуряване на достъпен интерфейс. Специално внимание е отделено на специализирани софтуерни средства, предназначени за провеждане на качествено е-обучение – модули за адаптивно обучение, за автоматизирано създаване на ТЕ и оценка на качеството. Нормативната база за провеждане на ЕДФО в ПУ е намерила място в приложения към книгата, в които са поместени конкретни нормативни документи на ПУ – Регламент за организация и ползване на университетската информационна и комуникационна инфраструктура, Стратегия за развитие на електронни и дистанционни форми на обучение в ПУ (2015 – 2020), Правилник за организация, провеждане и осигуряване на ЕДФО, Правилник за организация на дейността на Регионалния център за ДО и Университетска система за управление (наблюдение, оценяване, поддържане и усъвършенстване) на качеството на ДО. Друга част на нормативната база (предимно типова учебна документация) подробно е разгледана в *книга 3. Методика на е-обучението*.

[1] Увод в е-обучението (под ред. на Г. Тотков), „РАКУРСИ“ ООД, Пловдив, 2014.

[2] Тестът в е-обучението, (под ред. на Г. Тотков), „РАКУРСИ“ ООД, Пловдив, 2014;

[3] Методика на е-обучението (под ред. на Г. Тотков), „РАКУРСИ“ ООД, Пловдив, 2014;

[4] Свободният софтуер в е-обучението (под ред. на Г. Тотков), „РАКУРСИ“ ООД, Пловдив, 2014;

[5] Специално образование и е-обучение (под ред. на Г. Тотков), „РАКУРСИ“ ООД, Пловдив, 2014;

[6] Съвременни направления на е-обучението (под ред. на Г. Тотков), „РАКУРСИ“ ООД, Пловдив, 2014;

[7] Език и литература в е-обучението (под ред. на Г. Тотков), „РАКУРСИ“ ООД, Пловдив, 2014;

[8] Пловдивски електронен университет (под ред. на Г. Тотков), „РАКУРСИ“ ООД, Пловдив, 2014.